BVTLLETÍ DE L'AGRVPACIÓ EXCVRSIONISTA DE GRANOLLERS

SUMARI

Sobren entitats excursionistes (Editorial). — Observacions geològiques als terrenys del nord de Viladecavalls, per JACINT ELIES. — Excursionisme hivernal: Els Esparvers, per ALBERT CASANELLES. — Bibliografia. — Folklore: Llegendes del Montseny, per JOSEP FONT I DE FALGÀS. — Pàgines antològiques d'excursionisme: Costums de la Vall d'Aran, per JULI SOLER I SANTALÓ. — Notes. — Secció d'Atletisme. — Notes meteorològiques locals. — Programa mesos de novembre i desembre

Delegació del Camping Club de Catalunya

NOVEMBRE - DESEMBRE

MCMXXXIV

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 1 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

L'Anís

ASTURIANA

és el preferit del públic

S'imposa per la seva excel·lent qualitat

Demaneu-lo en tots els bars i cafés

Llavors Seleccionades

per a Horticultura i Floricultura

Josep M.ª Pons

PARETS DEL VALLÈS

Telèfon 10

Diumenges, a Sabadell
Dimarts, a Mollet
Dijous, a Granollers
davant la Caixa d'Estalvis

A PARETS - LLISSÀ (Carretera de Ribes, Km. 23'800), tots els dies de l'any

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 2 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

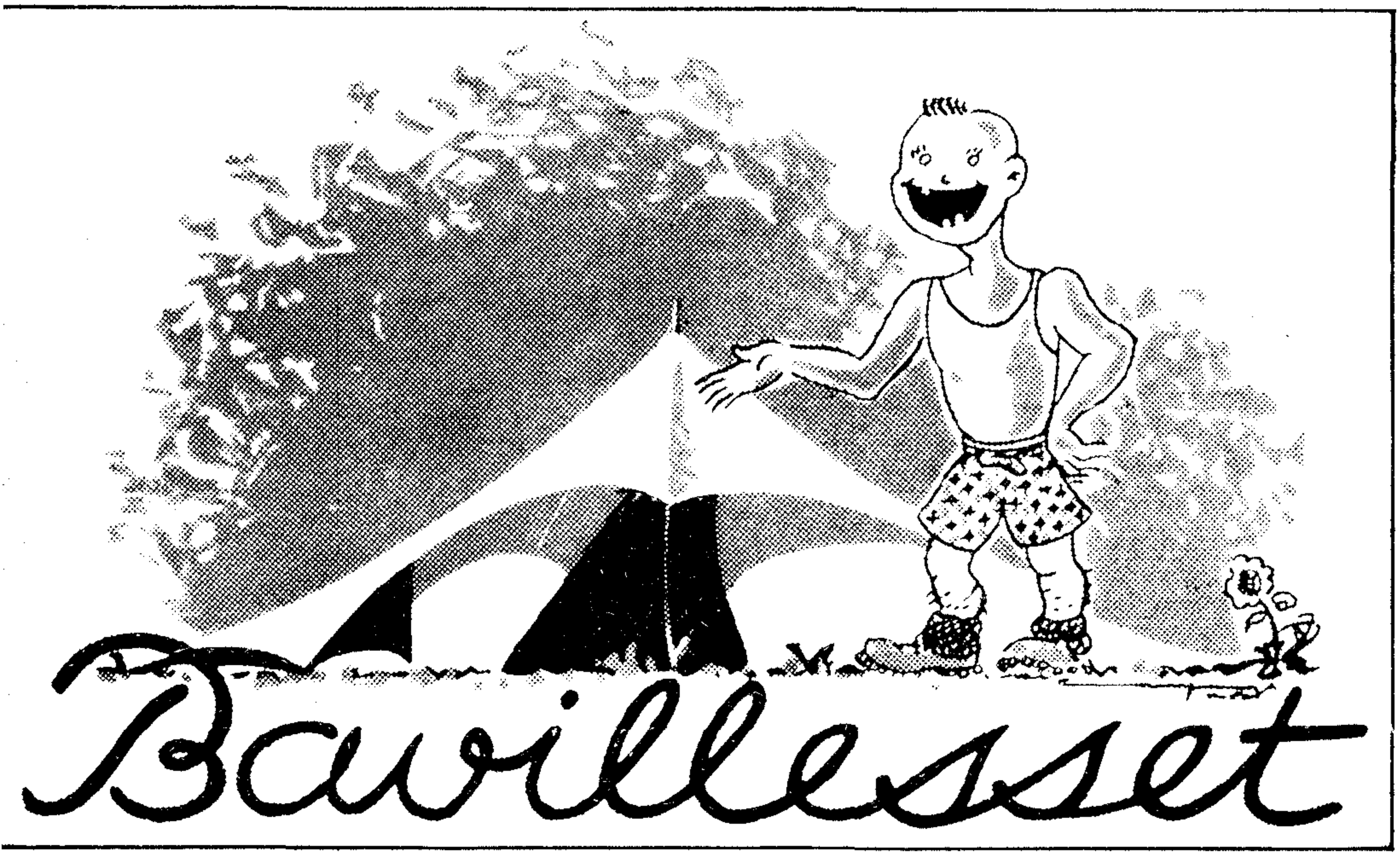

US OFEREIX:

Amb material de la Casa «Thomas Black & Sons» de Greenock l'experiència de 80 anys de fabricació i èxit.

Tendes, teles, sacs de dormir, galledes, claus, matalassos neumàtics, llits plegables i tota mena de material per l'acampada.

BAVILLESSET

Urgell, 36 :: Barcelona

Telèfon 31762

Demaneu catàlegs i mostres de teles

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 3 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

SASTRERIA

FARRÀS

HA REBUT LES NOVETATS
DE LA PRESENT TEMPORADA

PLAÇA DE LA REPÚBLICA, 5
GRANOLLERS

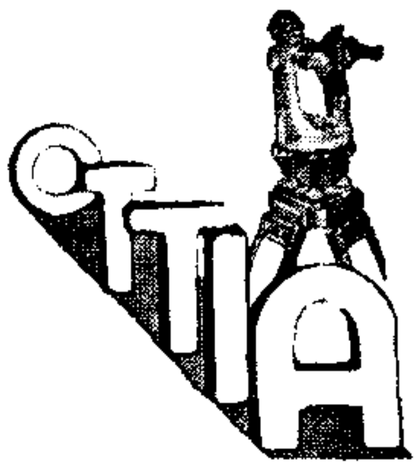

Oficina Tècnica

Treballs i Informacions Agrícoles

OPERACIONS AGRICOLES — Plantacions de fruiterers
Planters d'Ametllers

TOPOGRAFIA — Aixecament de plànols : Nivellacions
Regadius, etcètera, etc.

TREBALLS PERICIALS — Valoració de finques, co-
llites, delimitacions, etc.

INTERVENCIÓ — Tècnica en la compra-venda
de finques rústegues

ADMINISTRACIÓ — Tècnica i econòmica de finques
rústegues i en indústries rurals

Hores d'oficina: Tots els dies, de 10 a 1 * Els dijous, de 8 a 1

Anselm Clavé, 40 ◆ **GRANOLLERS** ◆ Telèfon 71

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 4 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

El llapis TERMOSAN

Indispensable per tots els esports. Res tan eficaç per combatre el dolor i congestions, ni tan senzill d'aplicar, perquè sempre està a punt. Basta fregar lleugerament la part dolorida, cobrint-la amb un mocador o bé amb una bena i va desapareixent el dolor produït per possibles accidents. El llapis **TERMOSAN** no ocupa lloc. No embruta. No irrita gens. No fa mala olor. S'aplica tal com es presenta.

Demani fullet al Dipòsit general: **RAMON SALA**

BARCELONA Carrer de Paris, 174

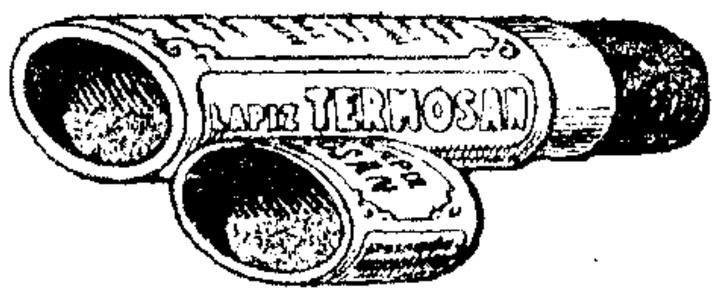

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 5 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Apotecaria i Drogueria

de

Josep Marimón i Garriga

Anàlisis
Clínics
de tota mena

Específics Nacionals i Estrangers

Dipòsit de sèrums i vacunes de les cases Ybis, de Madrid i Meister Lucius, d'Alemanya

Drogues i Colors de totes marques

Doctor Robert, 12 i 12 bis
Telèfon 30

Granollers

Banco Vitalicio de España

Assegurances de Vida
Assegurances per Dots
Rendes Vitalícies, &., &.

Delegat en aquest Partit: Don Magí Anglés Vilella

Plaça d'Angel Guimerà, 6 : Granollers

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 6 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

ANY IV NÚMERO 19

BUTLLETÍ

NOVEMBRE-DESEMBRE : MCMXXXIV

Carrer Prim, 73, 1.er

Sobren entitats excursionistes

Una costellada camperola o una conversa de cafè entre amics inseparables, ha fet crear sovint noves entitats excursionistes. Han sorgit de bona fe algunes vegades, plenes de bones intencions quasi sempre, però portades per l'afany individualista i sense una visió de conjunt, han viscut raquíticament, per finir al capdavall en una mort eixorca. Són agrupaments sense pena ni glòria, que si per cas tenen algun element ben orientat s'adona aviat que la vida social transcorre en lluites econòmiques inútils, per manca d'afiliats i sense cap eficàcia col·lectiva.

Generalment, els components d'aquestes entitats, mancats de preparació sòlida que s'aconsegueix únicament en la pràctica prolongada i impossibilitats de realitzar cap obra trascendent per l'exigüitat del nombre, acaben desalenats, sense entusiasme, per perdre la fe i l'afició en l'excursionisme.

Aquesta és l'odissea de moltes societats excursionistes escampades per Catalunya. Temps enrera hi hagueren campanyes intenses per tal de reduir-ne el nombre. Els clams no foren inútils i la benemèrita Unió Excursionista de Catalunya és un vigorós rebrot d'entitats refoses.

Però el mal és encara força estès, no solament a Barcelona, on per cert la dispersió del poblament no és tan gran que precisi l'existència de tantes entitats excursionistes a cada barriada, sinó també a diverses ciutats catalanes, on ni el nombre de població ni la distància que separa un lloc de l'altre, justifica aquesta pluralitat que tots plegats lamentem. A Sabadell, a Terrassa, a Manresa, a Tarragona, etc., el fraccionament dels excursionistes és una cosa que fa pena. L'orgull de cada entitat i la persistència del nom sobretot, fa que es sacrifiqui l'eficiència del conjunt a uns interessos particulars.

El fet de no existir aquesta divisió a Granollers, on la nostra Agrupació enclou tots els elements excursionistes locals, ens dóna una certa autoritat perquè exaltant l'excursionisme, poguem recomanar a les petites entitats de Barcelona i sobretot a totes les comarcanes, que deixant-se de particularismes es fonguin en una entitat única, que amb la fe de l'ideal serà indubtablement forta i activa i rica de possibilitats.

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 7 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Observacions geològiques als terrenys del nord de Viladecavalls

Per Jacint Elíes

Si al costat de la paret vertical de pudinga quarçosa del Pont Gran, a l'estació d'Olesa, agafem el caminet que mena a la Font del Roure i el seguim fins a can Boada de les Parentes, observarem amb sorpresa que el mur de pudinga que tenim sempre a mà dreta, o sigui a migjorn, en arribar al torrrent de dita casa, resta de sobte trencat i desapareix. En tot aquest llarg trajecte, dit mur es presenta vertical i de cara a N. O. El seu redreçament fins a la verticalitat, el mateix que el de les faixes de pedra esmoladora que el voregen a mà esquerra, va ésser produït per les premsades del moviment alpí, que varen tenir lloc a les darreries de l'època *Tortoniana*.

Si aleshores cerquem la continuació de la pudinga o pinyolenc envers llevant, no la trobarem en la mateixa direcció; però a unes 50 passes més al nord en veurem un rastre damunt de la careneta del costat del corriol que des de can Boada de les Parentes mena la via del Nord. Tant aquesta pudinga transportada, com les llicorelles que la varen empènyer vers el N. N. E., i que es troben molt trinxades pel corriment, cobreixen una prima capa d'arenisques roges triàssiques. Els bancals més importants de la pudinga es troben, però, encara més al nord, recolzats al repeu de l'enlairat turó situat entre can Boada i la casa de can Margarit.

En travessar el torrent, a ponent del turó de la Torre Buxeres, la pudinga forma una inflexió o torcedura envers el N. N. E., i aleshores puja per la carena fins al cim, com si fos l'espina dorsal d'aquest turó. Des d'aquí es dirigeix vers llevant fins darrera de la Borrumbina, on, formant una marcada inflexió o plec en S, pren la direcció E. S. E., passant per dalt d'aquest turó i baixant en posició vertical al fons de la Font del Molinot, torna ascendir, inclinada amb buçament N. N. E., fins a l'alterosa pedrera d'En Joan Purull, on desapareix.

Tots els accidents tectònics que s'observen en aquesta secció de terrenys compresa entre el torrent de can Boada, de les Parentes, a ponent, i la serra que baixa de la Pineda, a llevant, i que s'encaren a N. N. E., varen èsser produïts per les empentes de les darreries de l'època *Sarmatiana*. Aquests acci-

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 8 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

dents són: el trencament de la pudinga en arribar al torrent de can Boada de les Parentes i el seu transport vers el N. N. E.; la falla horitzontal o trencadura que va donar orígen a aquest torrent; l'entregirament del Turó dels Quatre Termes vers el N. N. E., produïnt la colzada que aquest turó forma amb el de les Guixeres, l'anticlinal o *esquena d'ase* que presenta la banda de llevant del Turó del Ros; el plec tan sobtat que pel vessant nord formen les calisses del *muschelkalk* en la pedrera del costat del camí de Vacarisses, passant els seus bancals de la verticalitat a l'horitzontalitat; el plec en S dels bancals de la pedra esmoladora a llevant del torrent del Llor, sota la Pedrera d'en Joan Purull i altres.

Aquestes premsades del S. S. O. foren les mateixes que a migjorn del Vallès des de part d'amunt de les Casetes de l'Oliveró anaren empenyent el curs del Llobregat, desviant-lo de mica en mica envers el N. N. E, fins a fer-lo passar per can Poal; les mateixes que redreçaren pel S. S. O, els bancals del Puigventós; les que arrugaren en sacsons dirigiss d'O. N. O. a E. S. E. a les serres d'Ullastrell, de cân Santfeliu i de les Martines, produïnt a l'ensems la remarcable inclinació dels bancals de margues i de carreus del desmunt del ferrocarril elèctric de can Guitart; les mateixes que a la serralada del nord originaren els replecs de les pissarres paleozoiques, formant-hi carenes transversals que entre la Xuriguera i el Torrent Mitger es dirigeixen vers l'E. S. E.; les que plegaren els bancals de calç del turó de can Candi vers el N. N. E. i les que inclinaren en el mateix sentit els trams del Sant Llorenç.

Anem ara a veure els efectes produïts durant l'època següent o *Pontiana* en aquest sector de terrenys del nord de Viladecavalls. comprès entre el torrent de cân Boada de les Parentes i el torrent del Llor. Les empentes que venien de llevant varen arrugar els terrenys, formant-hi carenes que anaven de N. a S. Entre carena i carena s'hi varen iniciar uns solcs pels quals s'hi escorrien les aigües que baixaven del vessant de migjorn de les muntanyes de can Margarit. Aquests solcs o depressions, que les aigües han anat eixaragallant i enfondint, s'han convertit en els actuals torrents de can Boada de les Parentes, de Sant Martí i part inferior del torrent del Llor.

A les aigües del torrent de Sant Martí és degut el transport de fragments de pudinga i de pedra esmoladora que es barregen amb els detritus del desmunt de l'estació de Viladecavalls; potser sigui degut a les aigües dels torrents de can Boada i de can Margarit, que s'embranquen a la casa de can Trullàs, el dipòsit superior vermell que forma el sòcol d'aquesta casa, i probablement a les aigües de l'esvoranc del Pont Gran d'Olesa la color vermella dels dipòsits pontians del nord de cân Bayona, als marges de la carretera d'Olesa. Es de creure que dites aigües, en vorejar la serralada central, es dirigien vers la reconada de la vall de Sant Miquel de Toudell, comunicant al terç superior de les seves argiles

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 9 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

la color rosada de què venien tenyides a causa de la dissolució de la faixa d'arenisca roja triàssica del repeu de la muntanya de can Margarit.

Si durant l'època anterior, o *Sarmatiana*, els bancals de pedra esmoladora de la vall del torrent del Llor es trobaven encara a un nivell tan enlairat que no s'hi dipositaren damunt d'ells sediments d'aquella època, en canvi, amb els esfondraments que varen tenir lloc en començar l'època *Pontiana*, baixaren dits bancals, sedimentant-se al seu damunt els dipòsits d'argiles grogues pontianes.

Veiam, ara, el que va passar a la pudinga quarçosa. Mentre la branca de llicorelles de llevant del turó de la Borrumbina s'allargava fins a la serra que baixa de La Pineda, el mur de pudinga restà sencer; però tan bon punt, amb la descompressió de principis del período pliocènic va anar-se aclofant i esllavissant-se dita branca de llicorelles, el feixuc mur de pudinga va començar a baixar i trencar-se en grans blocs.

A la fragmentació de la pudinga no sols hi ha contribuït la manca d'apoi deguda al desgast de les llicorelles per mor de l'erosió de les aigües, sinó els trontolls i fortes sotragades dels terratrèmols, els canvis de temperatura i l'efecte de tascó de les arrels dels arbres que s'endinsen en les esquerdes. Aquestes són les causes de que tot al llarg de la depressió d'entremig de la Borrumbina i de la Torre Buxeres, el repeu del mur de pudinga es trobi fistonejat de grans blocs del mateix pinyolenc. Al vessant de ponent de la Borrumbina s'hi pot veure el colossal bloc de pudinga en forma de bolet, que es coneix amb el nom de *Roca Degollada*.

Malgrat aquests esfondraments, la cortina de llicorelles de llevant de la Borrumbina durant l'època *Pontiana* i primera part del período pliocènic, encara era prou alta per a deturar el transport de blocs i fragments de pudinga de la Font del Molinot, de pedra esmoladora de calissa triàssica i de conglomerat eocènic de la vall alta del torrent del Llor, com ho demostra el fet de que dins dels dipòsits d'argiles de migjorn de la Borrumbina gairebé no s'hi troba cap fragment d'aquestes roques.

Més tard, durant l'època *Siciliana*, els bancals de llicorelles de dita barrera varen ésser ja tan desgastats per l'acció erosiva de les aigües del torrent del Llor, que deixaren el pas ben obert al transport de fragments de les esmentades roques de la conca alta de dit torrent, anant a deixar-los damunt de les argiles pontianes en el llarg desmunt de la via, al nord de can Mitjans.

Tals són, en síntesi, els principals accidents tectònics i els efectes de l'acció erosiva de les aigües, que poden observar-se en recórrer els terrenys del nord de Viladecavalls, tant al repeu de les muntanyes de can Margarit com de la Borrumbina i del torrent del Llor, i l'interpretació de cada un d'ells, que pot considerar-se més versemblant.

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 10 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Excursionisme hivernal

Els Esparvers

Per Albert Casanellas

Vall de la Llosa amunt, el torrent que des del Segre vé enfilant-se segur i decidit per l'inacabable pendent, sofreix uns instants de torbació. Encarat a la gran muntanya, és pres del dubte i l'incertitud. Abans de llançar-se definitivament a l'assalt de les altures, reposa tranquil·lament.

Contrallum en les ondulacions dels Esparvers

Fot. A. Casanellas

Rep, acollidor, el torrent de Vallcibera, que crida i riu i baixa esbojarrat pel bosc.

* * *

Aquest hivern, aprofitant les vacances de Setmana Santa, teníem, amb l'amic Andreu Xandri, el projecte de passar uns dies a la cabana dels Esparvers. La seva situació privilegiada, en plena alta muntanya, al cor d'un cercle grandiós de crestes i cims i a l'altura no gens despreciable de 2,100 metres, ens prometia interessants ascensions i delicioses esquiades; ademés, el sojorn a què ens hi veuríem obligats constituïa — per si sol — una aventura temptadora que el desig difícilment defugiria.

El 24 de Març, en efecte, abandonàvem Barcelona. A Puigcerdà, l'auto de servei ens portava a Martinet, on passàrem la nit.

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 11 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

25 de Març - A les 6'15 deixem el poble, la plana i el Segre, i comencem a remuntar la ribera de la Llosa. El pas, rítmic, és lent, puix les motxilles pesades i els esquís a coll fan de regulador. No estem avesats a tant pes, però les condicions de l'excursió ens hi obliguen: aliments per a quatre o cinc dies, aparell «Meta», combustible, roba per abrigar-nos, sac de dormir, pells de foca, crampons, piolet i demés, els estris de sempre, com els fanalets elèctrics, càmares fotogràfiques, ulleres fumades, ceres i la infinitat de coses que, malgrat llur utilitat dubtosa, sense saber com, trobeu a cada sortida, irremissiblement, dintre el sac.

Inseguretat en el temps. El cel, gris, com de plom. El vent, fred i punxent.

Inseguretat en l'ànim.

Darrera, per tot el Cadí, núvols obscurs. Pessimisme.

Davant, cap als Esparvers, grisor. Inseguretat...

Mal temps?... Neu i vent, torb i rufaga?...

I, mentrestant, endavant! Coratge i esperança i sempre endavant! ...Distreiem el dubte que ens corseca i parlem de la plana i de la ciutat; el parlar, apassionat, embriaga.

Així són menys amargs els incidents del camí, les equivocacions i els errors. Però més d'una vegada la realitat ens ha de sacsejar brutalment: unes roques que ens cal escalar — qui no llançaria avall motxil·les i esquís?— o bé uns arbusts que cal travessar, uns esbarzers o un rierol.

Lentament anem avançant, tot i el destorb enutjós dels esquís que ja no sabem com portar. Passem pel Vilar, sota mateix de Viliella, que s'aixeca a l'esquerra, dalt d'un serrat. A les nou som al Molí, on, malgrat el taro que fa reposem una estona i esmorzem.

Prop de les cases de la Llosa, els darrers vestigis de civilització; un home amb qui parlem breument ens diu: — Els Esparvers?... Oh... Són molt lluny! Això ja és a la muntanya!...

I en veirat que anem entrant dintre la «muntanya». A banda i banda les carenes són més inabastables, els pendents més prests a redreçar-se i els torrents i canals més abundants en ferotgia. Tot cobra vigor i energia.

Les clapes de neu que d'estona venim trepitjant són més freqüents i, finalment, podem calçar-nos els esquís Hi col·loquem les pells de foca. Alleugerits, amb l'agilitat i el delit que comunica l'entusiasme, amb la vivacitat i excitació que produeix l'esguard de la llarga tasca a acomplir, ens llancem per la pista gelada del camí. L'impuls inicial, ardorós, ben aviat és reduït a una marxa rítmica i regular.

Entrem en el bosc, que s'estèn amplament per tota la vall. La neu, excessivament flonja, hi és molt abundant; els skis, altrament massa estrets per aquestes curses, s'hi enfonsen i hi penetren profundament. El lloc de cap-

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 12 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

davanter és alternat periòdicament perquè la tasca d'obrir el solc és ben feixuga.

Mentrestant, el temps ha empitjorat i el cel, que ja apareixia tot murri, ens ofrena algunes bolves de neu, persistents, que torben la nostra serenitat i enfarinen lleugerament els pins.

Cap al Nord, on ens empeny el nostre destí, en la grisor de la rufaga i de la llunyania, els Esparvers. El dubte i la inseguritat ens són un turment. Arribats alli, tard evidentment, el mal temps ens permetrà trobar la cabana? El vent i la neu, l'hauran feta esdevenir inhabitable? I aleshores, abans la foscor no ens sorprengui, podrem desfer el camí i assolir les cases de la Llosa per passar-hi la nit?

Contra la temença i el dubte, el coratge. I a fè que no ens en falta, perquè no parem d'ascendir, amb la pesada càrrega, vorejant incansablement els pins, endinsant-nos en el bosc, que sembla interminable. Avancem maquinalment — fa sis hores que hem deixat Martinet — en una monotonia que només trenquen les meves exclamacions quan la punta del piolet (que porto enfonsat verticalment en la motxilla i surt enfora, més enlaire del cap) s'enganxa en alguna branca.

La nostra perseverància és premiada, puix aviat els arbres s'aclareixen i podem albirar l'acabament del bosc. En uns planells, reposem i consumim, àvidament, unes taronges reconfortants.

Voregem el torrent, sorollós i alegre, omplert de gorgs; bells paratges que assaboririem amb delícia si no ens empenyès l'afany d'arribar. Un pendent molt inclinat — propici a un allau — coronat d'unes cornisses amenaçadores que ha modelat el vent capriciós, ens obliga a travessar el torrent i a fer tota mena d'equilibris sobre el corrent gelat. Aquesta delicada operació, amb els esquís i bastons a les mans i la motxilla a l'esquena, la repetim dues altres vegades i en la tercera, una acrobàcia fallida és origen d'una curta remullada sense conseqüències.

El sol, engorronit, reïx a traspassar el trist mantell de les nuvolades, comunicant un alè de vida a les ondulacions de neu quan precisament nosaltres, en el darrer esforç, aconseguim el cap d'un serrat i contemplem, acollidor, el paradís promès: els Esparvers.

Dos o tres metres de neu acumulada sobre el riuet de Vallcibera fan possible el nostre pas. Costa amunt, una cursa desacompassada ens transporta dalt d'un planell, on unes prominències, confuses en la grisor dominant altra volta fan suposar-nos que ens trobem —definitivament!—enfront de la cabana.

No són, encara, les dues de la tarda quan, descarregats, desentaforem de neu i gel la regió, on uns gràfics facilitats per l'amic Romeu, assenyalen el forat d'entrada de la cabana petita. El piolet treballa de valent i, de sobte,

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 13 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

una taca negra ens mostra l'interior, amb una gran quantitat de neu que hi ha aplegat el vent (les dues cabanes no tenen portes; això sol seria ja suficient per a fer-les inhabitables a l'hivern).

Una altra llarga estona de treball i de constància ens fa accessible la cabanya gran, dintre de la qual, benauradament, no hi ha apilada tanta neu. Davant les dificultats de recollir-la i llançar-la a l'exterior, decidim arreconar-la. De l'humitat que resta ens n'aïllarà un bon jaç de branques de pi.

Els esquís ratllen incansablement els voltants. Tota la tarda és una febre d'anades i vingudes. Ens cal molta llenya; de seca per al foc i de verda per a les diguem-ne màrfegues del jaç.

Una darrera esquiada ens porta al torrent de Vallcibera, el més proper, on fem provisió d'aigua pel sopar. Abans del vespre ens trobem instal·lats a la cabana, disposats a disfrutar de la seva «confortabilitat» i d'un repòs ben merescut.

Fracassaren, aquest dia i els següents, tots els intents d'encendre foc. Si el col·locàvem sota d'un forat del sostre que a l'estiu deu servir de xemeneia, es fonia la neu de sobre la cabana i l'aigua, ultra apagar el foc, originava un mullader. Si l'enceníem en qualsevol altre lloc, el fum inundava tota l'estança i feia irrespirable l'ambient. El drama, però, va ésser acollit amb un humor excel·lent i acordàrem que, dels dos suplicis — ofegar-se o gelar-se — era mil voltes preferible el darrer.

Un sopar suculent i sobretot un brou calent i exquisit — en la confecció del qual els nostres dots culinaris arribaren a perfeccions insospitades fent-hi entrar set ingredients — ens deixà preparats per a defensar-nos del fred que ens començava a assetjar.

Gairebé vestits i tot ens arraulíem dintre els sacs, per ésser presos, ben aviat, de la més profunda son.

A fora, en les tenebres, com cada nit, s'iniciava la dansa del torb i la neu, i uns bruels — deliri del mal temps — auguraven un endemà ben trist.

26 de Març - Un fred molt viu ens desperta, del qual especialment se'n ressenten els peus. Ens calcem els esquís i ens llancem al defora; al cap d'una estona, a còpia de curses ràpides i moviments vigorosos, aconseguim entrar en reacció.

Anem a cercar aigua al torrent i, arrupits dins la cabana, ens disposem a esmorzar: llet condensada, ben calenta, amb foscao i ovomaltina i unes llesques de pa amb mantega i mermelada.

No ha parat de nevar en tota la nit i ara encara ho fa amb lentitud. El forat d'entrada s'ha fet més petit i ens entretenim engrandint-lo, car no ens fa gaire goig entrar i sortir ajupits fent la competència als reptils. Tot espe-

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 14 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

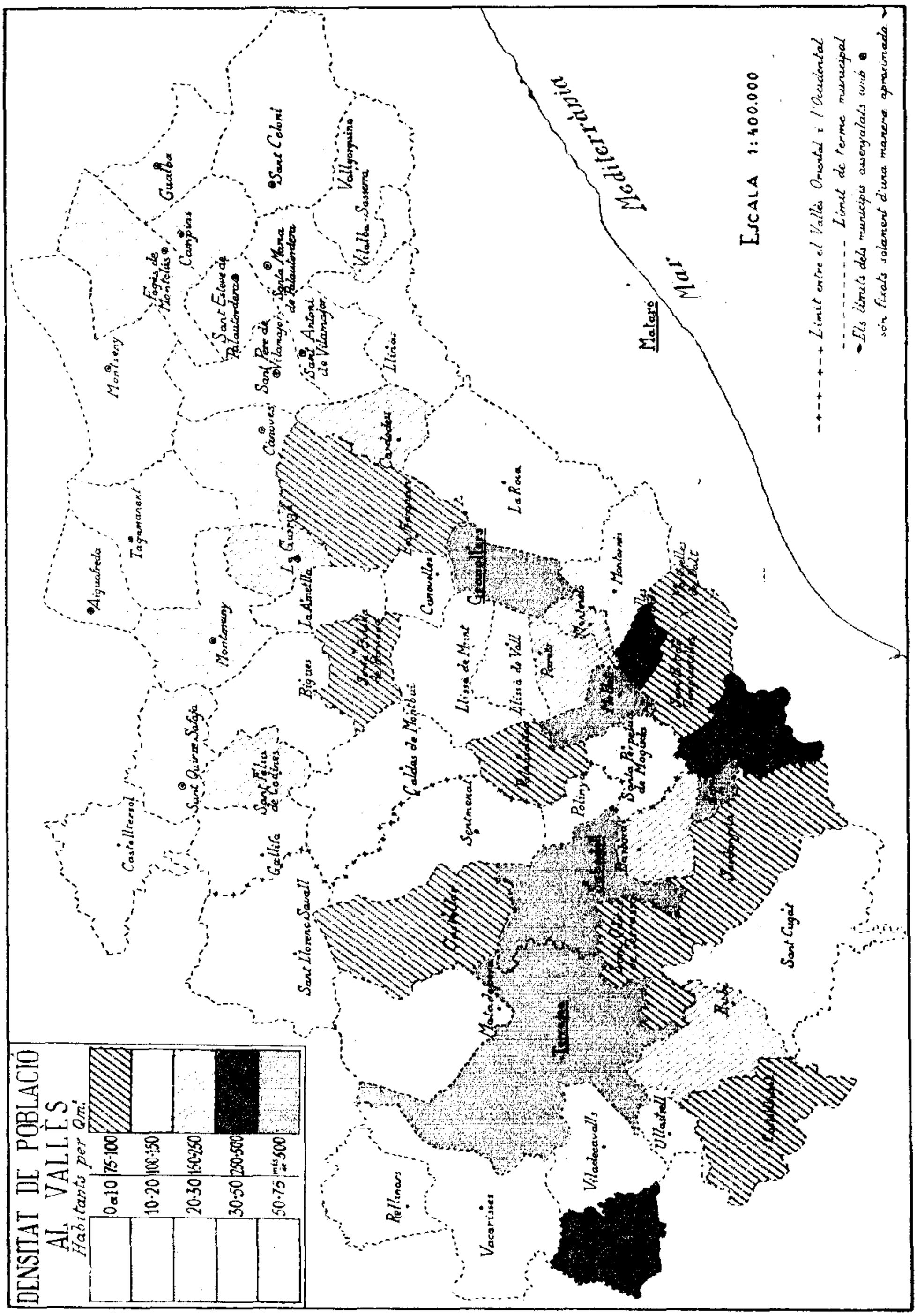

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 15 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 16 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

rant una bonança del temps, posem en ordre els estris i motxilles i encerem els esquís.

A migdia disminueix la pal·lidesa del cel, amaina el vent en el seu brunzir constant i la nevada s'assossega. Decidim aprofitar-ho per a fer una passejada, que ens desentumirà i ens permetrà orientar-nos i saludar els horitzons.

Torrent de Vallcibera, al capvespre *Fot. A. Casanellas*

Seguint el torrent de Vallcibera, al cap de poc som obligats a col·locar les pells de foca, puix les fustes encerades no s'arrapen degudament. Obrim en la neu verge i blana del bosc, amb la mateixa emoció no mancada de reverència i temor amb què es desfulla una flor o es profana un misteri, un solc profund, que, talment una serpent, ondula i s'enfila per l'estreta vall.

El temps millora sensiblement, la qual cosa ens anima a perllongar l'excursió, i fins el sol a estones té la gosadia de donar alguna llambregada i l'optimisme d'intentar alegrar aquest paisatge, d'una malenconia i d'un romanticisme encomanadissos.

A l'esquerra, l'espectacle, ferreny i mascle, és imponent. El pic de la Muga (2,859 m.), un pic humil, d'aquests que no tenen gaire prestigi, envesteix sense contemplacions unes boires delicades que se'n han encapriciat i al seu costat, unes cresteries que se'n desprenen, penyals trontollants, agulles amenaçadores, l'emulen en vigor i audàcia.

El torrent, més enraonat, puja pausadament; la vall s'eixampla i al mateix temps el paisatge cobra grandiositat. Al N. el Pic de Montmalús i la

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 17 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Cresta dels Pessons, d'un posat enèrgic i d'un aspecte clàssicament alpí. A ponent, el Coll de Vallcibera, del que ens en separen uns fàcils pendents, magnífics per al descens.

La fadiga, la set i potser també una certa mandra ens decideixen a no seguir enllà. Avui devem estalviar les forces, que prou exigiran les ascensions projectades pels dies següents. Jaiem sobre unes roques cara a la regió lacustre de Vallcibera, on unes planúries blanques indiquen els estanys gelats, i enfront d'un penyal esvelt que de lluny, creient-nos exhuberants de vigor, havíem ambicionat. Guaitem les boires, incansables en el seu vaivé eternal i llur grisor, harmonia d'una infinitat de tons: matissos argentats, de plom, sedosos i blaus, d'un lívid de mort i glaç. Rebem, plaents, l'escalf intermitent del sol i el tremolor finíssim de l'oreig. Dolces i estranyes sensacions, les d'aquest desert de fred!

Sobtadament, l'oreig, perpetu animador de les blanques i extenses solituds, s'excita i ens fa abandonar aquests paratges àlgids, suara acollidors i amables, als que uns grops de vent, fets la mateixa fúria, infonen ferotgia.

Rellisquem avall. I els muscles en tensió, totes les fibres del cos vibrant, amatents, ens submergim en la baixada...

. . . . . .

Una estela voluble avança pel bosc, jugant i dansant amb els pins...
Gràcils com una au, ràpids com el vent, passen uns esquís...

. . . . . .

S'ha acabat! Som a les planúries dels Esparvers.

Aposentats que som a la cabana, anem a cercar aigua i ens disposem a fer els honors a un dinar sopar excel·lent.

Abans no vé la nit, ens entretenim «fent pista» en el pendent que dóna al torrent de Vallcibera, mentre intenten caure quatre escassos borrallons.

Lluny, confosos amb el remoreig del bosc, s'oeixen uns udols estranys no gaire tranquil·litzadors, que tenen la virtut de fer-nos col·locar el piolet a l'abast de la mà.

Ens costa de dormir-nos perquè la fredor ha posat setge als peus, obligant-nos a moure incessantment llurs dits.

27 de Març - A les 8,20, després d'esmorzar, abandonem la cabana. Seguim el riu de la Llosa, cobert completament per la neu; la vall, estreta al començament, més tard es dilata i majestuosament us fa la presentació d'un ample circ de muntanyes inspirador de grandesa.

Enmig de les darreres escorrialles del bosc, apareixen, recents, uns rastres subtils. Tal volta l'isard, aquesta matinada, ha passejat amb la seva elegància per aquests indrets.

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 18 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

La pujada és suau, però duradora. Rítmicament, sobre la pista gelada anem fent camí. Voregem unes esquerdes enormes, veritables «crevasses» d'una gelera dels Alps.

Ataquem en ziga-zaga la llarga pujada de la portella d'en Gait. En unes roques fem un repòs i prenem un xic d'aliment. Establim el pla d'atac immediat; prudencialment ens separarem, en tant que possible, d'un con d'allaus. D'una manera lenta, però segura, remuntem els últims pendents molt inclinats i no gaire estables puix el sol ha ablanit considerablement la neu. Sols ens resta vèncer una cornisa que s'agosara a balancejar-se enfora, la qual cosa aconseguim amb certa dificultat. Per fí ens trobem, amb els esquís als peus per lamentable incúria! (*) en una posició d'equilibrí ben funambulesca, sobre la cresta ganivetada de la portella d'en Gait.

Pel cantó d'Andorra se'ns presenta un quadre grandiós. Oïm uns «iodlers» potents i vibrants que no tardem a contestar. A sota mateix, uns quants centenars de metres més avall, dos punts es mouen sobre el blanc mantell que s'estèn per tota la vall d'Envalira.

Amb els esquís a coll seguim aresta amunt vers el cim meridional d'Envalira, ben proper. L'ascensió es fa molt penosa degut a l'existència d'una espessa capa de neu tova que en cobreix una de fortament gelada; ens enfonsem fins als genolls en la neu tova i els claus de les sabates, en entrar en contacte amb la dura capa subjacent, no s'arrapen degudament. Extremem les precaucions en considerar la forta inclinació de l'aresta i dels pendents que hi neixen i l'eventualitat d'una relliscada. La seguretat exigiria, en semblants condicions, l'ús dels crampons si no ens trobessim en unes posicions francament inestables i enfonsats dins de la neu, en les quals circumstàncies l'operació de calçar-nos esdevindria gairebé impossible.

Al pic S. d'Envalira deixem els esquís i les motxilles i ens calcem els crampons. Ens dirigim, per un pendent de superfície dura i gelada, a la bretxa que el separa del pic N., per aconseguir el qual sols resta una curta pujada, clapejada de rocam.

Mentrestant, els núvols, que tot el matí es mantenien al S., amanyagant el Cadí, han iniciat l'ofensiva conlra nosaltres. Ens veiem immergits, periòdicament, dins de la boira; però quan a les 12 assolim el Pic Negre d'Envalira (2,812), com a honor nostre, la broma, gentilment, s'en va.

De cop apareixen unes meravelloses decoracions. Rebem l'homenatge de muntanyes, valls, cims i carenes, tots ells captius, ara, del reialme immens de la neu.

Al N. i a 100, sobressurten les muntanyes d'Andorra. Destaquen al N.—

(*) Malgrat portar contells metàl·lics, havíem de descalçar-nos els esquís a sota la portella. En passatges semblants, la prudència no és mai excessiva.

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 19 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

enmig d'un cel tímid—per la seva esveltesa, els Pics de Fontargento i Sisca; a ponent, al lluny, esfumats, els cims del Pallars i també la Pica d'Estats i el Montcalm, i més a la vora el cercle dels Pessons i la cresta ardida que li fa de corona. Al S i a l'E. una legió de núvols i bromes, balancejant-se a l'espectativa, només deixen veure una uniforme grisor.

Regirem el padró i obrim la capsa metàl·lica. Signem. Registrem una ascensió (d'aquest hivern) molt interessant: la primera hivernenca de l'aresta NO. portada a cap per una caravana formada pel consoci del C. E. de Catalunya, Menéndez, i uns companys (del C. A. Francès i C. A. Suís). Aquesta aresta NO. es destaca enmig de l'estimball impressionant que dóna a la vall d'Envalira. Sota de la timba comencen dolços pendents, esquiables, que en pocs minuts ens portarien al Xalet d'Envalira (de l'Esquí Club d'Andorra) de recent construcció, i seguint avall, a Soldeu, que distingim d'una manera confusa.

Fem via, seguint les petjades de la pujada, vers la bretxa i el cim S. d'Envalira, on recollim motxilles i esquís. A la una iniciem la devallada, encara amb crampons, per uns pendents intensament glaçats, al llarg de l'aresta SE. (per on passa la ratlla fronterera franco-andorrana) que es dirigeix a la Portella Blanca d'Andorra. Ben aviat som presoners d'una espessa boira i ens veiem obligats a utilitzar la brúixola. La neu, esdevinguda normal, permet fer ús dels esquís, però la forta inclinació i la manca de visualitat ens fan evolucionar, brúixola a la mà, en posició de «stembogen», amb molta prudència.

Més avall, en augmentar la inclinació de l'aresta i en convertir-se en una estreta cresteria rocosa, fàcil i plaent, som obligats a prodigar, amb els esquís a coll, unes quantes acrobàcies. La boira, empesa per un vent briós del S., ens abandona definitivament quan arribem a un collet, vei de la Portella d'Andorra.

Decidim baixar pel dret del vessant de la Llosa i ho fem a peu i quelcom separts, en els primers pendents, propicis a una allau. A les dues podem calçarnos els esquís, disposats a escometre una baixada que ha de durar fins els Esparvers. Animats per un cel rialler que ha succeït a la grisor i al dubte del matí, sota l'excitació sedant del vent — refrescador del rostre i de la pell que les sagetes d'un sol rabiós colpeixen — ens llancem al descens, vertiginós. De primer, ens cal girar i esbiaixar continuament car la baixada és molt sobtada. Amb una habilitat que ens és desconeguda, els esquís escometen tot de viratges audaços, talment freturosos de girar sense cessar; dibuixen, amb elegància, corbes i filigranes i solquen veloços la neu—ocells en l'espai—deixant endarrera una trajectòria impecable i uns núvols de pols.

Semblen incansables, les fustes gràcils, en festejar a la superfície gelada, enjogassades que són en traçar-hi rastres ondulats, abundants de delicadesa; però quan uns pendents brillants, més suaus, que tenim a davant, ens ofereixen la temptadora llaminadura d'una baixada directa, els esquís deturen en sec llurs evolucions, atrets pel plaer i la delícia de la velocitat.

I és entusiasmats, en plena eufòria, que ens tirem pel dret en un descens foll, sumits en la borratxera de neu...

En 20 minuts arribem a la cabana (2'20 del migdia) sense haver caigut un sol cop, després de l'esquiada més agradable que recordem.

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 20 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

La gana, imperiosa, reclama el dinar (l'únic veritable «àpat» del dia), que fem durar llarga estona.

Després, reposem i discutim el pla per demà. Decididament demà partirem; aquesta nit serà la darrera que passarem als Esparvers.

Mentre la tarda s'escola i arriba, calmós, el capvespre, fem una passejada pel bosc que cobreix els vessants del Pic de la Muga, vorejant el riu de la Llosa, avall.

En un cel ple de melangia, rumb al Nord, erren incertes flotes de núvols, monstres i castells, fills de la màgia. Porten de la plana secrets delicats que només han de dir—en l'idil·li—a les punxes més altes de la muntanya amiga. Floten en l'aire, eternament lassos; es gronxen amb pompa, i ostenten, solemnes, llurs coloraines fastuoses que varien de morat al carmí i es destaquen sobre el sàfir esmorteït de l'espai.

La fosca vencent la llum—aquest és el dolor de cada vespre—esvaí lentament les fantasies de l'encís.

28 de Març - De bon matí un fred intens, obsessió constant, ens desperta; les sabates són rígides i el posar-nos-les esdevé un problema. Embalbits, sortim al defora, on amb els esquís als peus prodiguem llargament uns passos de cursa i unes cabrioles que aconsegueixen reanimar-nos.

A les 8'10, la cabana endreçada i carregats els sacs, abandonem definitivament els Esparvers, no sense una punta d'emoció i de recança.

Vall de la Llosa amunt, seguim els rastres d'ahir per decantar-nos aviat cap a Llevant. No són encara les 10 quan ens trobem amb la més gran sorpresa, a la Portella Blanca d'Andorra, als 2,515 m. Hi descansemm itja hora, en contemplació del panorama; la silueta blanca—enlluernant—de les carenes perfilant-se sobre el blau puríssim d'un cel perfectament serè. Una llum intensa banya les altures, amb un esclat esplendorós. Jaguts sobre la neu glaçada bentost: som presos d'una dolça beatitud.

A les 10.30, deixondits, iniciem la baixada vers la vall de Campcardós, que s'esten, interminable, cara a l'Est. Passades unes cornises—joguina del vent—podem calçar-nos els equís i deixar-nos endur avall. Els primers pendents, molt inclinats, obliguen a evolucionar amb precaució puix, el pes de la motxilla i l'amenaça del piolet fan una caiguda doblement desagradable. Més avall, seguint el fons de l'ampla coma que neix a la Portella, ens permetem el luxe de llançar nos pel dret—delectança d'abandonar-se a la gravetat!,—deixant-nos embalar pels tobogans que formen unes ondulacions suaus.

Són les 10.45 quan, planejat per la vessant dreta de la vall de Campcardós, ens atansem a la vall afluent que de la Portella Blanca de Maranges davalla vers el Nord. Hi entrem al cap de poc per encetar la tasca ben feixuga de remuntar-la fins el peu del Pic Marfaing o Roc Colom, objecte de les nostres ànsies. Ens sorprèn, coneixedors que som d'aquests indrets, la gran quantitat de neu que s'hi ha acumulat, ocultant una tartera amb roques de grosses dimensions que a l'estiu fa ben penible el pas. Ara, és un sol primaveral el que esdevé molest; en la neu fonent i tova, la pujada es fa difícil i per altra part som obligats constantment a fer ús de les ulleres per evitar l'enlluernament.

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 21 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Al peu de la dreta pala que s'enfila fins a la penya del Marfaing, deixem plantats els esquís. L'ascensió pel llarg pendent exigeix una bona dosi d'energies, voluntat i prudència, car les condicions són ben desfavorables: la neu superficial, ablanida pel sol, s'esllavissa sobre una capa gelada. Com que no portem calçats els crampons, ens cal fer esglaons amb els peus, picant fort i assegurant-nos bé; uns illots rocosos, sortosament abundants, faciliten aquesta tasca en permetre'ns establir-hi petges fermes.

Deixem les motxilles al coll S. del Marfaing, ens encordem, i amb el piolet a la cintura, iniciem l'atac. Passada una estreta cresta de gel, vénen uns metres—els més difícils—exactament verticals. Els dits, embalbits, es resisteixen a fer presa en els estrets relleixos del granit i els muscles a hissar, a plom, el cos. Però la flama vivent de l'entusiasme, que ens empeny amunt malgrat tots els obstacles, aconsegueix el triomf; ara sols ens resta una escalada agradable i senzilla.

A les dues tenim el goig d'assolir la cresta finíssima del cim, la neu del qual, verge encara, som els primers a profanar (*). Apenes ens és permès gaudir de l'emoció de la victòria, de la contemplació del panorama i de la serenitat del lloc—en contrast amb l'horror exhalant-se de les terribles parets que s'estimben per l'O.—puix que uns núvols amenaçants s'agosaren a traspassar la Portella de Maranges.

Baixem, per la mateixa aresta S. de la pujada, amb força precaució car la neu cobreix les preses; a les tres aconseguim el coll S. i una ràpida davallada per la pala glaçada, interrompuda per alguna relliscada que un vigorós cop de piolet i la tensió de la corda fan inofensiva, ens porta en un no res allí on hem deixat els esquís. Un curt repòs i unes galetes amb mermelada i mantega infonen nou vigor als nostres membres. A les tres, fugint de la boira que ens persegueix, llisquem, rabents, vers la vall de Campcardós.

Uns rastres rectes que creuen el circ indiquen el nostre daler en fugir, brunzint al compàs del vent del S. que ens empeny, frisossos d'ésser engolits per un seguit de pendents que travessarem, sense miraments, pel dret. La boira, però, ens fa moderar els nostres ardors en enfosquir el paisatge, agrisant la superfície de la neu i esborrant els seus accidents i ondulacions, que resten confosos en unes mitges tintes ben enganyadores. Som obligats a evolucionar curosament en constant posició de frenatge, atents als menors canvis de pendent, dels quals només tenim coneixement quan de sobte ens sentim embalats amb fúria, parats en sec o enfonzats en la neu, com resultat d'una caiguda imprevista. La mala qualitat de la neu — neu crosta — obliga a unes majors precaucions; els viratges hem d'efectuar-los suaument sense esforços violents i brusquedats que trencarien la crosta, provocant una caiguda. L'esquiar esdevé, en semblants condicions, un art subtil, el traçat de la serpentina en la neu demana tant de primor, finesa i gràcia, com el brodat més delicat.

A la vall de Campcardós, la boira, eternament voluble, s'enlaira. Millora

(*) Aquesta és la primera ascensió hivernenca, segons les nostres dades.—La primera ascensió del Marfaing (2661 m.) fou efectuada en 1899 pel Vescomte d'Ussel, acompanyat del guia Marfaing.

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 22 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

la visibilitat i nosaltres, més confiats, podem deixar-nos endur avall, bressolats dolçament per les ondulacions del terreny. Dóna bo, lliscant i tot, de girar els ulls i el cap esguardant les visions que es succeeixen cinematogràficament.

Vegeu aquesta fada inquieta, bella i jove, que és «la boira, eternament voluble», com ara s'ha ensenyorit de crestes i cimals. Coqueta i frívola, són moltes les carícies i moixaines amb què festeja — inútilment — a pitons i eriçalls de granit, que impertorbables, ferrenys, no cedeixen als afalacs, esquerps com són a les seduccions de l'amor, car tenen un cor dur i ells només es commouen davant les tempestes.

Es a la dreta on principalment aquest joc agafa vivor i s'emporta la fantasia; és allí on es perfila la cresta del Peiraforca al Marfaing, d'un posat fer i arrogant, d'un color gris acer, que l'Andreu qualifica de color de por.

Els esquís solquen la neu — fonent de la regió inferior de Campcardós, oferint-nos la darrera baixada. A les cinc, davant nostre veiem obrir-se la vall del Carol i com que fins a Porta sols ens resten pocs minuts, vora el torrent decidim reposar, berenar i jeure, això darrer llargament.

Prop de les set, ja ben fosc, arribem a Porta.

. . . . . .

La lluna, dalt les muntanyes, cautelosament s'ha alçat.

Juga amb uns núvols esfilagarçats que s'esgarrien. Plateja les carenes, rutil·lants. Encomana, al regne de la neu, majestat i serenor.

L'endemà, Dijous Sant, al matí, el transpirenenc ens portava a Barcelona.

Estiu de 1934

Bibliografia

MAPA DE LA VALL D'ARÁN

PER J. CLOSES I MIRALLES

L'Institució Catalana d'Història Natural ha publicat aquest nou mapa d'aquella contrada pirenenca. L'autor ha basat molta part del seu treball en la cartografia d'altres topògrafs i entitats oficials i en les seves observacions sobre el terreny, presentant un conjunt notable, tant per l'exactitud com per la toponímia. L'escala és 1 : 100,000 i les corbes de nivell equidisten 100 metres, condicions que el fan utilitzable pels excursionistes. Hem de lamentar, però, que essent imprès a una sola tinta, en alguns llocs no quedin certs detalls ben distingits - J. M. P.

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 23 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Folklore

Llegendes del Montseny

Per Josep Font i de Falgàs

Apel·les Mestres, l'insigne poeta, dibuixant, músic i floricultor, darrerament ha publicat un volum de «Tradicions i llegendes del Montseny» que ha estat un tast exquisit per ale amants d'aquest aspecte tan interessant del folklore català.

En el prefaci del llibre esmentat hi ha un punt que parla de la necessitat que els excursionistes vagin escorcollant aquestes vides caduques, que lentament van apagant-se per a treure tota la poesia del passat i poder-ne conservar tot el seu sabor racial.

En aquestes petites narracions hi viu l'ànima senzilla del nostre poble i perquè hi batega aquesta ànima, es ja interessant de recullir-ho, malgrat saber de bell antuvi, que dintre aquestes narracions no hi ha altra cosa que llegendes i supersticions més o menys arrelades.

Però, amb tot, aquestes narracions són filles de casa nostra, són pastades amb la sang de diverses generacions i porten tot l'aire i la poesia d'aquesta terra ben nostra... I és per això que hem volgut publicar-les.

Aquestes llegendes, recollides en la regió del Montseny, ens han estat facilitades per Elvira Roura i Planes, de 52 anys, natural d'Olzinelles.

La roba estesa del Salt de Gualba

Fa alguns anys que als voltants del Salt de Gualba s'hi veia gran nombre de peces de roba estesa, d'una blancor immaculada.

El sortós mortal que podia agafar una peça de roba, li hauria esdevingut la felicitat i una immensitat de riqueses, per ell i els seus, per sempre més.

No obstant, mai ningú no pogué posseïr cap pessa de roba, malgrat haver estat molts els que ho havien provat.

Així que s'atansaven al lloc on hi havia la roba estesa, un estrepitós soroll de pedres que es movien i una pluja de rocs que els queia a sobre feia que marxessin esverats, plens de pànic i terror.

La fondària del Gorg Negre

Un curiós va voler saber la fondària del Gorg Negre, de Gualba, i agafant un immens cabdell de corda, de moltes centes canes, es va dirigir al Gorg, posant al cap de la corda una pedra molt grossa, perquè es mantingués ben tivant.

Vinga, hores i hores de descabdellar i la pedra llígada a la corda, vinga anar avall.

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 24 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Quan hagué donada tota la corda, sentí que des del Gorg, una veu profunda li deia, sarcàsticament:—Què, no en tens més?

Mai ningú, encara, no ha pogut saber la profunditat del Gorg.

Les boires del Gorg Negre

Hom diu que en el Gorg Negre de Gualba s'hi posava una boira molt espessa, el que feia que tot seguit una forta tempesta es desencadenés dintre del terme, caient amb abundància pedres de tots tamanys que deixaven capolades les vinyes i trossejats els sembrats.

Cada pedra que queia, en fondre's, s'hi trobava un pèl, no havent pogut saber mai la seva procedència, fins que un dia, a can Perera, de Fogàs, van trobar les cabres pelades, sabent-se, d'aquesta manera, que els pèls de les pedres procedien del ramat de can Perera.

El llorer malestruc

Al veïnat de can Peraire, de Sant Iscle, hi havia una vella que tenia molt mal nom, que es deia Pepa.

Un fill seu, un dia li va dir:—Mare, jo voldria tallar aquest llorer. I ella li contestà:—Noi, no ho intentis pas, perquè el que tallarà aquest llorer es morirà.

Un dia d'hivern que va caure una forta nevada, amb el pes de la neu el llorer s'esqueixà i el fill, considerant-lo mig mort, va agafar la destral i el va tallar.

Pocs dies després, el noi va morir.

* * *

D'aquesta mateixa dona s'en conta un altre:

Un dia, al vespre, a can Biel varen sentir els porcs que cridaven. Van anar a la cort i trobaren un gat negre, molt gros, que tenia mala «fatxa».

Agafaren una branca de llorer i cop de branca ací, cop de branca allà, no pararen fins que el gat, malmès a cops, hagué desaparescut.

Poc després, la jove de can Domingo va sentir uns plors a casa seva, va anar a la cambra de l'àvia i la va trobar que plorava:—Què teniu, mare? I la vella contestà:—Quan ara no m'he mort, no em moriré mai.

Al cap de pocs dies la vella moria i dins el quarto on era la morta es sentiren forts sorolls. Quan la varen enterrar, els homes que portaven la caixa van dir que pesava com si fos buida. Els veïns volien mirar si hi havia algú, però agafaren por i, per últim, van determinar deixar-ho córrer.

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 25 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Pàgines antològiques d'excursionisme

Costums de la Vall d'Aran

Per Juli Soler i Santaló

Un dels costums tradicionals més notables de la Vall d'Aran és el de la vigília i diada de Sant Joan. Arribada aquesta darrera, s'escull entre els matrimonis del poble efectuats durant l'any passat, el més jove, i l'Ajuntament li concedeix el dret i propietat de poder anar al bosc i tallar un abet, amb el que ha de fer l'*haro* (1). Una vegada tallat a una llargària de 8 ó 10 metres, l'escorcen i el van esberlant d'un cap i per diferents indrets de sa corona, amb l'ajuda de tascons de fusta que hi resten clavats, quedant l'arbre mig obert en sa part superior. En aquesta disposició el planten a la plaça, amb la part esberlada a dalt, el matí del dia de Sant Joan. A les dues de la tarda del mateix dia es reuneixen tots els casats, que són els que fan la festa i conviden als demés i se'n van a la plaça on hi ha l'haro. Allí tots, es destaquen de la concurrència tres casades joves i es col·loquen envoltant aquell i portant a la mà garlandes de flors i entremig d'elles s'hi posa una que porta una altra garlanda i una creu de flors. En això un jove s'enfila dalt de l'haro i les casades de baix li fan pujar una de les garlandes i la creu, que ell col·loca, entortolligant la primera per l'haro i la segona fent-li de coronament. Les casades entonen una cançó que és contestada pel jove de l'haro.

Cançó de les casades

Aquell riu tan fresc que el tinc de passar jo,
lo que porti esa garlanda ens doni consolació.
Aquelles caputxes blanques que les fa volar lo vent,
aquells galants donzells m'han robat l'enteniment.
Aquest ram jo vos present, pus descansar de mi vida,
si mi vida és tan torment, aquest ram jo vos present.
Etc., etc.

Resposta del jove de l'haro

Lo ram pendré et l'amor també
et m'embrembaré de qui em vol bé.
Les escales són trencades; trist de mi! còm baixaré?
Baixaré de rama en rama i a vosaltres us abraçaré.
Etc., etc.

Una vegada guarnit l'haro amb la garlanda i la creu, les casades situades dessota d'ell ofereixen un petit pomet de les flors que porten a llurs respectius marits i se'n van tots a fer una *brespallada* (berenada) en la

(1) Far o farell.

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 26 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

qual consumeixen força formatge, vi, aiguardent, etc. En acabat tornen a la plaça de l'haro i amb el trajo del dia de noces. La primera casada de l'any treu el primer ball, que ha d'ésser sols per les casades de l'any i en acabat en segueixen d'altres pels demés, acabant amb una bulliciosa animació aquesta festa tan original.

L'haro queda plantat tot l'any fins a la vigília del dia de Sant Joan següent, en la nit del qual es remeix allí tot el poble, grans i xics, i després de beneït l'haro pel capellà, es ruixa amb quitrà o petroli i s'hi cala foc. Aviat queda embolcallat pel fum i les flames volten formant un cercle i portant a les mans els *heixets*, o sien feixos de bedolls o d'escorça de cirerer, lligats amb ridoites i a vegades algun tros de bót vell i encenent-los, els fan voltar a l'aire, descrivint cercles i saltant amb gran gatzara al volt de l'haro.

Es talment allò un conjunt fantàstic ensems que de gran animació i constitueix aquell espectacle tradicional una de les més típiques variants de les tan esteses falles de la nit de Sant Joan.

Les despulles de l'haro, l'endemà de la festa, són venudes a subhasta i el que se'n treu es destina pel berenar i despeses de la festa.

L'endemà, dia de Sant Joan, tornen a posar l'haro nou en la forma ja descrita.

* * *

En altres temps, a punta de dia de la diada de Sant Joan, i a vegades a mitja nit, sortia del poble tothom, casats i fadrins, vers eis prats dels encontorns i tots, en cos de camisa s'estenien per terra, prenent la miraculosa rosada de la nit de Sant Joan, que els havia de portar la bona sort i lliurar-los de malalties.

* * *

Per Sant Joan d'Agost, a Canejan, es conserva encara una tradicional festa. Al matí de tal diada i després de l'ofici, el celebrant surt de l'església i en el cementiri, davant d'una petita imatge del sant col·locada sobre d'una taula, canta les absoltes pels difunts de l'any i la gent fan caritat, consistent en diners o en espècies.

En el mateix matí els fadrins del poble, acompanyats de la cobla, van a fer passa-vila tocant *aubades* i recollint en pagament ous, patates, diners, etc., que serveixen pel fons de la festa. A la tarda, després de la funció de vespres, els fadrins tornen a fer aubades a les noies, anant a cercar-les a llurs cases, que també els corresponen amb diners o amb espècies i tots plegats fan una aubada general. Aquestes es fan de la següent manera:

Les noies que paguen les aubades són acompanyades a la plaça pels joves i per part dels músics, fent-ho per tandes, començant per les de més

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 27 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

cabals. Arribats a la plaça, les noies s'asseuen en una filera de cadires en mig d'aquella, acompanyades per un jove que els fa costat, mentre els altres joves (homes sols) ballen al seu entorn, amb compàs variat. A certa part del ball, el jove acompanyant de les noies s'aixeca i balla amb els altres, però sense allunyar-se de les noies, i com volent correspondre a l'obsequi que els fan.

Després d'alguns compassos, torna aquell a asseure's i els altres seguei-xen voltant fins al final del ball. Acabat aquest, els joves presenten a les noies una safata on hi posen una poma, amb diverses monedes d'or o plata encastades en la superfície i un *noc* (ram de flors) per fer la safata més proveïda i de millor vista. Les noies, a la seva presentació, paguen l'aubada que se'ls ha fet. Acabada aquesta, són acompanyades pels joves a llurs cases amb la mateixa cerimònia de l'anada, repetint-se la mateixa funció per altra tanda de noies i així successivament. Això porta, a vegades, rivalitats entre elles, per creure's postergades per les altres.

* * *

No podia mancar l'insigne figura d'En Juli Soler i Santaló en aquesta galeria d'excursionistes il·lustres. Pocs tenen, com ell, tan ben guanyat un nom i una reconeixença de tots nosaltres. Car la seva obra i el seu ferm amor per la nostra terra, bé ens obliguen a sentir vers ell una admiració i un agraïment.

Soler i Santaló fou un entusiasta muntanyenc. Amant del Pireneu, havia corregut tota aquesta serralada i d'una manera especial l'alta muntanya; és per això que el podem posar com un dels més distingits pirenèistes. En són bona prova els treballs que publicà, fruit de les seves excursions, en les quals recollia tots els aspectes interessants que se li oferien: tant l'arqueologia com el llenguatge, el folklore, la història, la geologia i multitud de dades que no escapaven a la seva visió d'observador intel·ligent.

Sintesi de totes aquestes excel·lents condicions, és la seva "Guia de la Vall d'Aran", treball valuós que té el mèrit d'ésser el primer a aproximar-se als nous corrents i tendències geogràfiques, formant en conjunt una monografia notable de la comarca, Anàlogament, havia publicat altres estudis, menys extensos, sobre algunes valls també pirenenques, entre elles les de Broto, Gistain, Tena, Ansó, etc.

El Centre Excursionista de Catalunya ha publicat recentment la segona edició de l'esmentada "Guia de la Vall d'Aran" (1). En ella manca bona part de l'estudi monogràfic, del qual n'hem transcrit més amunt un fragment referent al folklore, bona mostra del treball d'aquest excursionista, al qual retem des d'aquestes pàgines, en aquesta avinentesa, el just homenatge que ha merescut.—P

(1) *Vegeu aquest mateix volum del «Butlletí», Bibliografia, pàg. 330.*

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 28 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Notes

La Secció d'Esports de Neu de l'Agrupació procedirà, en la propera temporada, a establir un servei de lloguer d'esquís que sens dubte serà ben acollit pels aficionats. Aquest servei serà públic, però els socis de l'Agrupació fruïran de diversos avantatges en els preus del lloguer del material.

La nostra entitat, que procura marxar sempre aparellada amb els corrents del segle, sense, però, abandonar l'immanència de la cultura clàssica, presentarà, properament, en el Cinema Majestic, com a estímul d'estudis geogràfics i com a propaganda excursionista i de l'Agrupació, la pel·lícula «Eskimo». Esperem dels socis i simpatitzants que procuraran assistir-hi per tal de donar relleu al nostre patronatge.

El company de l'Agrupació i secretari de la Secció d'Esports de Neu, Jacint Calvet, ha estat operat feliçment d'una afecció que sofria. Ben aviat l'amic Calvet es reintegrarà a les seves habituals activitats. Ho celebrem.

Amb motiu de la proclamació de l'estat de guerra i de l'ocupació militar de Granollers, el nostre President envià un ofici a l'Autoritat militar per tal de demanar autorització per poder obrir el nostre estatge i continuar les reunions que normalment hi tenim. El comandant militar respongué a l'ofici que li havíem tramès, dient que havia merescut la seva aprovació.

La Secció d'Estudi de l'Entitat ha adquirit recentment un psicròmetre pel registre diari de l'humitat de l'aire i un evaporímetre per apreciar la quantitat diària d'evaporació. Com es veu, és un pas més per l'estudi meteorològic de Granollers i una contribució als treballs del Servei Meteorològic de Catalunya. En el número pròxim començarem a publicar les dades registrades amb aquests instruments.

El dia 22 d'Octubre morí a Caldes de Montbui el senyor Avelí Xalabarder, qui en el darrer número d'aquest «Butlletí» ens honorava amb la seva col·laboració. Molt coneixedor de l'història calderina, era molt conegut i estimat en el Vallès i sobretot en la seva població. La Junta de l'Agrupació envià a la seva família el condol per la seva mort.

El diari «El Día Gráfico», de Barcelona, ens ha enviat un exemplar de les Bases del seu concurs «Catalunya en 1934» per recollir fotogràficament els diversos aspectes de la nostra terra. Les fotografies, un cop publicades en el periòdic esmentat i després de celebrada una exposició general, seran entregades a l'Institut d'Estudis Catalans perquè les incorpori al seu arxiu. El termini d'admissió acaba el darrer dia d'aquest any. El president de l'Agrupació ha estat invitat a formar part del Comitè d'Honor, qual càrrec ha acceptat, donat el caràcter d'aportació a la cultura del concurs organitzat.

Hem rebut una atenta resposta de la Ponència d'Arxius, Biblioteques i Museus de la Generalitat a l'ofici que li dirigírem recentment, interessant-nos per la conservació dels monuments prehistòrics i del qual ja donàrem compte en el nostre número anterior.

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 29 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Del nostre distingit col·laborador, Sr. Jacint Elies, de Terrassa, hem rebut molta part dels treballes i fascicles que sobre geologia ha publicat. Restem agraïts per aquest donatiu, que ha passat a la nostra biblioteca.

Amb aquest número queda clos el primer volum del «Butlletí». En el proper, publicarem l'Index i la coberta.

Seran editades unes tapes especials per a la seva enquadernació. Els que en desitgin unes, cal que ho posin en coneixement de la Comissió de Butlletí abans de fi d'any.

Repartim amb aquest número un mapa corresponent a l'article «La densitat de població al Vallès i la seva distribució altimètrica» publicat en el darrer «Butlletí».

Secció d'Atletisme

L'organització del match Atlètic amb la Secció d'Atletisme del Barcelona F. C., fou la nota més destacada de les activitats dels passats mesos.

Les millors figures, de les especialitats a disputar, del club campió de Catalunya, oferiren al públic nombrós que acudí al camp del Granollers S. C., un conjunt d'excel·lents marques, dignes algunes d'elles de figurar en uns campionats nacionals.

Els resultats de les diferentes proves foren:

100 metres.—1, Aracil, 11 1/5 (B): 2, Etter, 11 2/5 (B): 3, Dorsé, 4, Torrebadell (G.)

400 metres.—1, Roca, 57 2/5 (B): Pujol, 1 1/5 (G): 3 Piera, (G): 4, Llach.

1,500 metres.—1, Payret, (B) 4'5: 2, Montsant, (G) 2'6 2/5 (rècord social): 3, Villanueva, (B): 4, Savé, (G).

Pes.—1, Garinyes, (B) 9'86 m.; 2, Aranda, (G) 9'83 m.; 3, Etter, (B) 9'74 m.; 4, Roca, (B) 9'71 m.

Disc.—1, Farinyes, (B) 31'48 m,; 2, Fernàndez, (B) 30'15 m.; 3, Font, (B) 28'80 m,; 4, Aranda, (G) 27'94 m.

Alçada.—1, Lorenzo, (B) 1'65 m.; 2, Font, (B) 1'61 m.; 3, Llach (G).

Perxa.—Lorenzo, (B) 3'20 m.

Relleus 4x100.—F. C. B. 49: 2, A. E. G. 54.

Més tard, es celebrà un festival d'entrenament, de caràcter social, en el que s'assoliren resultats que són dignes de senyalar.

Els guanyadors de cada prova foren:

80 metres.—Dorsé, 9 4/5 (rècord social igualat). *400 metres.*—Pujol I, 0; Piera, 1 1/5. *800 metres.*—Montsant, 2'38 2/5. *Pes.*—Aranda, 9'90 m. *Disc.*—Aranda, 30'24 m. (rècord social). *Javelot.*—Riera I, 35'48 m. *Alçada.*—Pujol, 0; Torrebadell, 1'50 m. *Llargada.*—Dorsé, 5'70 m. *Perxa.*—Riera II, 5'70 m.

El conjunt de rècords que han estat millorats aquesta temporada i és de creure que encara pot esser-ho algun altre en els matchs que resten a disputar, posen la nostra taula de rècords socials al nivell mitjà dels clubs d'atletisme. Això es força esperançador, donat el poc temps de pràctica que porta la secció.

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 30 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Notes meteorològiques locals

AGOST 1934

Dia	PLUJA Milímetres	TEMPERATURA Màxima	Mínima	Mitja
1		31	21	26
2		32'2	20'6	26'4
3	2 3	29	22	25'5
4	1'2	28	17'8	22 9
5		30	18'1	24
6		29	20	24'5
7	2'8	27'2	17	22'1
8		26'9	16	21'4
9	2'6	28'7	14'4	21'5
10		29 5	17 5	23'5
11		29'9	19 3	24'6
12		27	19'3	23'1
13	6'8	22'6	18 2	20'4
14	2'5	26	16'4	21'2
15		26'9	19	22 9
16		28 5	17	22'7
17		29'1	17	23
18		30 8	19'3	25
19		30	19'1	24 5
20		31	19	25
21		29 9	18 9	24'4
22	48'3	30	19 7	24 8
23		29	20	24'5
24		29'5	20'1	24'8
25		28	19 3	23'6
26	5 2	26'3	17 3	21'8
27		29	15'2	22'1
28		29	16	22'5
29		29	20	24'5
30		24 1	17 9	21
31	9 5	23'9	15'7	19'8
	81 2			

Màxima del mes: 32°2 el dia 2.
Mínima » » 14°4 el dia 9.
Temperatura mitja: 23°3

Oscil·lació termométrica:

Màxima del mes: 14°3 el dia 9.
Mínima » » 4°4 el dia 13.

SETEMBRE 1934

Dia	PLUJA Milímetres	TEMPERATURA Màxima	Mínima	Mitja
1		27'8	15	21'4
2		26	16	21
3		28'7	16'2	22'4
4		31'2	19 7	25 4
5		30'3	19'5	24'9
6		31'9	18 5	25'2
7		33	17 8	25'4
8		32'9	18'5	25'7
9	3'5	28 8	21'7	25 2
10		27'7	20	23 8
11		28	21	24 5
12	2'1	27'3	19'7	23'5
13		27'5	22'2	24 8
14		27	20	23 5
15	4'7	27	18	22'5
16		27	15'6	21'3
17		27'3	15 7	21'5
18		27 2	16 1	21'6
19		22 5	17'4	19 9
20		24'8	14	19'4
21		25'2	15	20'1
22		26	16'9	21'4
23		26'2	17'1	21'6
24		27	16'2	21'6
25	3'6	23'4	15'3	19'3
26		26'1	16	21
27		23	18 2	20'6
28	2'9	26	17'1	21'5
29		25'2	16	20'6
30		27	16	21'5
	49 2			

Màxima del mes: 33° el dia 7.
Mínima » » 14° el dia 20.
Temperatura mitja: 23°5

Oscil·lació termométrica:

Màxima del mes: 15°2 el dia 7.
Mínima: » » 4°8 el dia 27.

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 31 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Programa

dels actes organitzats per l'Agrupació en els mesos de Novembre i Desembre

NOVEMBRE

Dia 1. — Excursió a la tarda a Figaró, Montmany, Puiggraciós i La Garriga. Sortida estació Nord, a les set. Pressupost, 1'10 pessetes. Cap de colla, J. Riera. Vocals, J. Fort i P. Riera.

Dia 4. — Excursió junt amb la Secció d'Estudi i Infants, a Santa Quitèria. Cap de colla, S. Llobet. Vocals, J. Gironès i Cancell. Reunió, a les 6'30, a la plaça Guimerà.

Dies 10 i 11. — Excursió a Vic, Olot, Sant Privat del Bas, Santuari de les Olletes, Santa Magdalena del Mont, Puigsacalm, Vidrà i Sant Quirze de Besora. Cap de colla, J. Llac. Vocals, J. Font i J. Rodons. Pressupost, 8 pessetes. Sortida, el dia 10, a les 13'49, per l'estació del Nord.

Dia 17. — Reunió ordinària de la Secció d'Esports de Neu amb aquest ordre del dia: Ingrés a la Federació Catalana d'esquí. Organització de la temporada. Estat de comptes. Canvi de Junta.

Dia 18. — Excursió a La Roca, Font de la Mansa, Sant Bartomeu, Turó Gros, coves de Can Nadal, Santa Quitèria i Granollers. Sortida, a les 9'15, de la plaça Barangé. Cap de colla, J. Riera. Vocals, A. Mundet i P. Riera.

Dia 25. — Excursió a Sant Miquel del Fai, Sant Quirze Safaja, Castellcir i Centelles. Cap de colla, J. Rodons. Vocals, J. Llobet i P. Riera. Pressupost, 4 pessetes. Consultar l'hora de sortida.

DESEMBRE

Dia 2. — Excursió, junt amb la Secció d'Estudi i Infants, a l'Hostal del Fum de Gallecs, seguint el camí antic. Cap de colla, S. Llobet. Vocals, J. Puchades i E. Ferrés.

Dia 9. — Excursió a Les Guilleries, Vilanova de Sau, Sant Romà de Sau, Sant Pere Pescador i Manlleu. Cap de colla, J. Riera. Vocals, J. Font i J. Oliva. Sortida, a les 5'30, per l'estació del Nord. Pressupost, 6 pessetes.

Dia 9. — Excursió a La Molina de la Secció d'Esports de Neu.

Dia 16. — Excursió a Figaró, Tagamanent, Pla de la Calma, Puigdrau i Montseny. Cap de colla, S. Llobet. Vocals, P. Fort i J. Vernet. Pressupost, 5 pessetes. Sortida a les 7,07, per l'estació del Nord.

Dia 23. — Excursió dels Amants del Montseny a Seva, Brull, Matagalls, Sant Andreu de la Castanya i Montseny. Pressupost, 5 pessetes. Cap de colla, Ll. Fort. Vocals, J. Font i J. Riera. Consultar l'hora de sortida.

Dies 23, 24, 25 i 26. — Excursió a Núria de la Secció d'Esports de Neu.

Dia 30. — Excursió a Hostalric, Orsavinyà, Montnegre i Sant Iscle. Cap de colla, S. Llobet. Vocals, J. Moret i J. Oliva. Sortida, a les 6,30, per l'estació M.S.A.

Imp. Garrell : Granollers : Clavé, 25 : Telèfon 23

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 32 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Pots Degustació de Llet Condensada
"LA LECHERA"

En el comerç ara s'expenen pots degustació de llet condensada **LA LECHERA** *que per les seves reduïdes dimensions* poden ésser molt útils en aquelles ocasions en què és molest o difícil transportar d'un lloc a l'altre, un pot gran un cop ja obert

En el viatge, en les excursions a la muntanya o al mar, sempre que no sigui precís adquirir un pot més gros, aquests de degustació, pràctics en grau superlatiu, seran molt estimats pel públic

Aquests pots degustació poden obrir-se fàcilment amb un trempaplomes

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 33 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

El millor líquid per a netejar
i abrillantar els metalls és el

NETOL

Unes gotes són suficients per a obtenir
una lluentor duradora, amb un treball mínim

Joieria
Rellotgeria

Rafael Font

Taller de Compostures
i Confecció de
JOIES

Granollers

Doctor Robert, 19

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 34 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Els exquisits

CAFÉS "LA GARZA"

Són els preferits del públic...

Per la seva puresa

Pel seu aroma

Per la seva qualitat immillorable

De venda a totes les botigues de Comestibles i Colonials

Joan Carbó

TALLER D'ENQUADERNACIONS
OBJECTES D'ESCRIPTORI
DIBUIX I PINTURA

LLIBRERIA
FIGURINS
PAPERERIA

MOTXILLES
PER A EXCURSIONISTES
en tots tamanys i de tots preus

GRANOLLERS

Carrer St. Roc, 15
Carrer Clavé, 44

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 35 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Galetes Birba

LA MARCA DE GRAN QUALITAT

Les millors que s'elaboren a Catalunya

Herboristeria

Josep Moret

ARTICLES D'HIGIENE
ORTOPÈDIA GENERAL
LES VINT CURES DE
L'ABAT HAMON

Alfons IV, 88

GRANOLLERS

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 36 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

Xocolates

CASA FUNDADA
EN 1797

Són les millors

Des de 1'50 a 5
ptes. els 400 grams

Oficines i Dipòsit central:
Carrer Manresa, 4 i 6 : BARCELONA

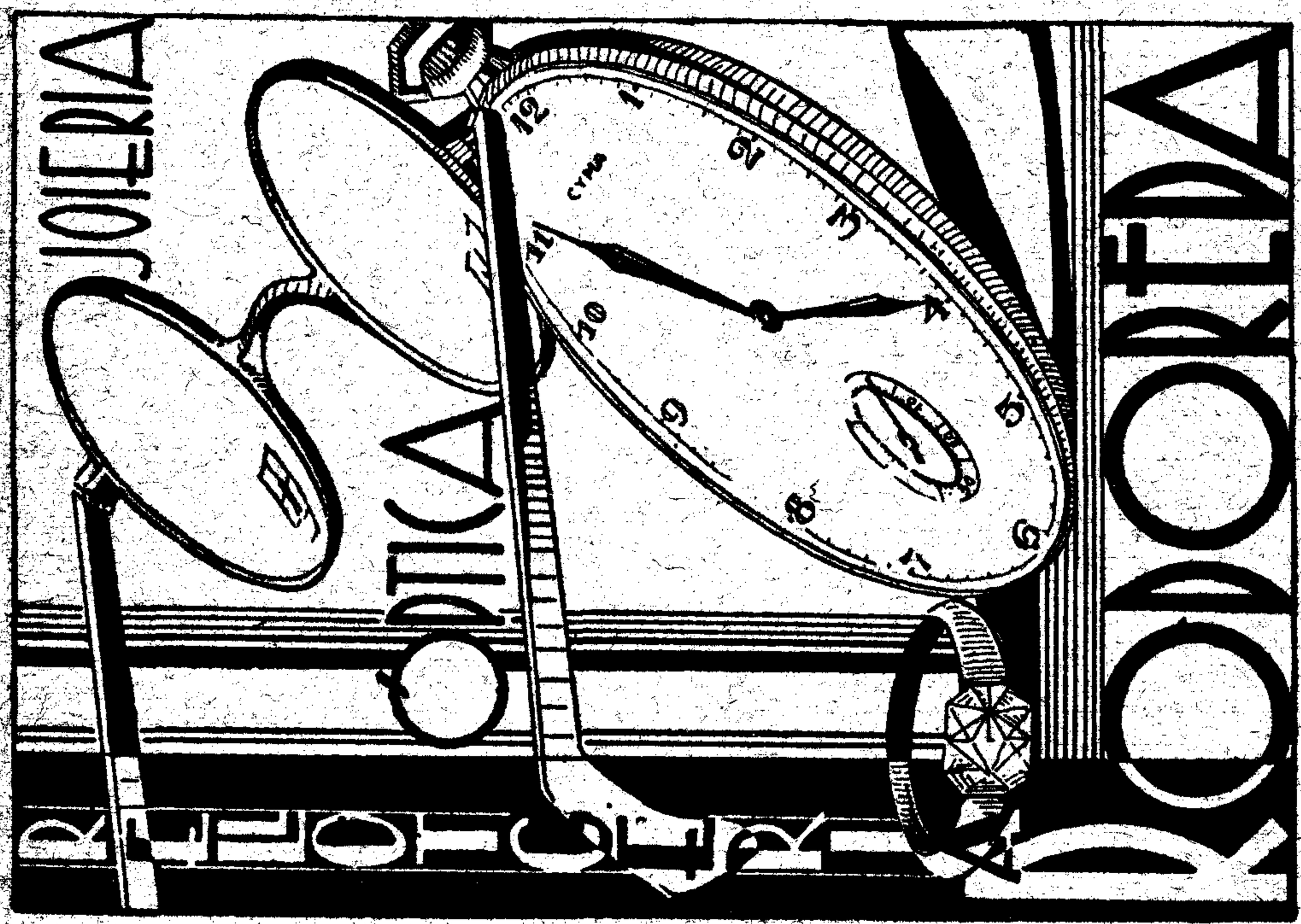

Butlletí de l'Associació de Joieria de Barcelona, 1/1934, p. 32 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers

RAMONEDA

COMPRA I VENDA DE

BESTIAR DE LLANA

Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers, 1/11/1934, p. 38 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers